

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 333/08-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. decembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť J. Š., M., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., M., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 66/03, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. Š. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 66/03 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 66/03 konal bez zbytočných prieťahov.

3. J. Š. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť J. Š. trovy právneho zastúpenia v sume 8 011 Sk (slovom osemtisícjedenásť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K., M., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 333/08-17 z 18. septembra 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť J. Š., M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 66/03.

Okrem iného v sťažnosti sťažovateľ uviedol, že 5. marca 2003 odoslal Okresnému súdu Košice I svoj žalobný návrh, ktorým sa domáhal voči žalovanému – R., a. s., so sídlom B., zaplata sumy 344 878, 40 Sk s prísl.

Okresný súd Košice I mu listom z 25. marca 2003 oznámil, že je miestne nepríslušným súdom a spis postúpil na prerokovanie Okresnému súdu Bratislava I.

Výzvou z 5. marca 2004 Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa na zaplataenie súdneho poplatku v sume 500 Sk za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Sťažovateľ tento súdny poplatok zaplatil 17. marca 2004.

Sťažovateľ listom z 15. apríla 2005 adresovaným Okresnému súdu Bratislava I navrhol súdu zmenu žalovaného v zmysle ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho

poriadku (ďalej len „OSP“) a taktiež požiadal súd o nariadenie termínu pojednávania z dôvodu, že vo veci sa dosiaľ neuskutočnilo žiadne pojednávanie.

Uznesením z 27. septembra 2007 Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol, že návrhu Okresného súdu Bratislava I na prikázanie veci Okresnému súdu Košice I sa nevyhovuje.

Následne až výzvou z 19. mája 2008 Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.

Sťažovateľ súdny poplatok zaplatil 27. mája 2008.

Sťažovateľ namieta, že ani po 5-tich rokoch od podania žalobného návrhu nebolo v jeho veci právoplatne rozhodnuté ani nariadené pojednávanie.

Celková doba súdneho konania vedeného v právnej veci sťažovateľa pred Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 15 C 66/03 od podania žalobného návrhu sťažovateľom a s ňou spojená právna neistota sťažovateľa so zohľadnením výšky uplatneného nároku sťažovateľom v súdnom konaní sú podľa názoru sťažovateľa dostatočnými dôvodmi aj na priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré si sťažovateľ v tomto konaní uplatňuje.

Podľa názoru sťažovateľa postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 66/03 došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S poukázaním na už uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prerokovaní veci vyslovil tento nález:

„Základné právo sťažovateľa J. Š., nar..., trvale bytom M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I., vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 66/03, bolo porušené.

Okresnému súdu v Bratislave I. prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/66/03 konať bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľovi J. Š. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 300.000,- Sk, ktoré mu je Okresný súd Bratislava I. povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Bratislava I. je povinný uhradiť J. Š. trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu - advokáta JUDr. J. K., v D., a. s., č. účtu... v sume 8.011,- Sk do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 15 C 66/03 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

Dňa 6. marca 2003 sťažovateľ, zastúpený JUDr. J. K., podal na Okresnom súde Košice I žalobu proti žalovanému – R., a. s., B. (neskôr U., a. s., B.), o 344 878, 40 Sk. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 13 C 104/03.

Dňa 24. marca 2003 Okresný súd Košice I konštatuje svoju miestnu nepríslušnosť a postupuje spis Okresnému súdu Bratislava I.

Dňa 7. apríla 2003 právny zástupca sťažovateľa doručil stanovisko k vysloveniu miestnej nepríslušnosti.

Dňa 17. apríla 2003 bol spis doručený Okresnému súdu Bratislava I. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 15 C 66/03.

Dňa 5. marca 2004 Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku v sume 500 Sk za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 1. februára 2005 bol spis doručený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o prikázaní veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 9. februára 2005 bol spis vrátený Okresnému súdu Bratislava I ako predčasne predložený.

Dňa 20. apríla 2005 právny zástupca sťažovateľa doručil návrh na „*zmenu žalovaného podľa § 92 ods. 2 a 3 O. s. p.*“ U., a. s., B.

Dňa 11. júla 2005 Okresný súd Bratislava I vyzval žalovaného, aby sa v lehote 15 dní vyjadril k návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 20. júla 2005 sa žalovaný vyjadril k žalobe.

Dňa 28. marca 2006 Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa na vyjadrenie sa k návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 10. októbra 2006 Okresný súd Bratislava I vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 13. októbra 2006 žalovaný doručil vyjadrenie k návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 12. septembra 2007 bol spísaný úradný záznam: „*V čase od 1. 1. 2007 do 30. 6. 2007 bola zákonná sudkyňa dočasne pridelená na Krajský súd v Bratislave*“.

Dňa 18. septembra 2007 bol spis doručený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti (sp. zn. 3 Ndc 102/2007).

Dňa 1. októbra 2007 bolo Okresnému súdu Bratislava I doručené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ndc 102/2007 z 27. septembra 2007, ktorým nevyhovelo návrhu Okresného súdu Bratislava I na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 19. mája 2008 Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh v sume 17 240 Sk.

Dňa 30. mája 2008 sťažovateľ doručil avízo o zaplatení súdneho poplatku (27. mája 2008).

Dňa 28. júla 2008 bolo nariadené pojednávanie na 6. november 2008.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Zároveň sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto

troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že skúmanie právnej, resp. faktickej zložitosti veci vo vzťahu k zisťovaniu, či v konaní došlo k priet'ahom, je irelevantné, pretože vo veci okresný súd od podania žaloby v roku 2003 až dosiaľ konal len o podmienkach konania, meritom veci sa ešte nezaoberal.

2. Sťažovateľovi možno vytknúť jeho nedostatočnú aktivitu pri uplatňovaní svojich základných práv vo vzťahu ku konajúcemu súdu. V priebehu rokov 2007 a 2008 sa odstránenia priet'ahov v konaní, ktoré je predmetom sťažnosti, nedomáhal na štátnej správe súdu.

3. Ústavný súd konštatuje, že doterajšie konanie okresného súdu je poznačené jeho nesústredeným postupom a viacerými významnými priet'ahmi. Medzi jednotlivými úkonmi je aj niekoľkomesačná až ročná neodôvodnená nečinnosť. Celková doba nečinnosti okresného súdu v doterajšom priebehu napadnutého konania predstavuje 4 roky a 8 mesiacov. Postup okresného súdu v napadnutom konaní však okrem konštatovanej nečinnosti možno na základe uvedeného považovať za nesústredený a neefektívny aj ako celok.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 66/03 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 300 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 15 C 66/03, ktorá predstavuje viac ako 5 rokov, berúc do úvahy okolnosti daného prípadu, ako aj podiel sťažovateľa ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. K. Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania sťažovateľa vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk, a to vzhľadom na skutočnosť, že úkony právnej služby boli uvedeným právnym zástupcom sťažovateľa vykonané v roku 2008. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to jeden úkon po 3 176 Sk, čo spolu s režijným paušálom dvakrát po 190 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a DPH - 19 % (osvedčenie z 21. decembra 2007) predstavuje sumu vyčíslenú advokátom na 8 011 Sk. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2008